

Protocol

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

de ploeg
openbare basisschool

Naam school:

Obs de Ploeg

Aandachtsfunctionaris kindermishandeling en
huiselijk geweld:

Paula Zijlstra

Brugfunctionaris:

Martina Deddens

Intern begeleider:

Paula Zijlstra

Jeugdverpleegkundige GGD:

Ineke Treurniet

Telefoonnummer Veilig Thuis: 0800-2000

www.veiligthuisgroningen.nl/contact

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Kader	4
3. Taakverdeling	5
4. Meldcode	7
5. De meldcode in de zorgstructuur	11
6. Sociale kaart	12
7. Verslaglegging en privacy	13
8. Deskundigheidsbevordering	14
 Bijlagen:	
I Signaallijst huiselijk geweld/kindermishandeling (4-12 jaar)	15
https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/signalenkm4tot12.pdf	
II Formulier Meldcode	18
III Tips voor het gesprek met ouders/verzorgers en kinderen	21
https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Zorgen-bespreken/In-gesprek-met-kind-en-ouders	

1 INLEIDING

Cijfers

In 2017 zijn in Nederland tussen de 90.000 en 127.000 kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling. Dat is **ongeveer 3 procent van alle kinderen in Nederland**. Het gaat hierbij om kinderen waarbij professionals mishandeling hebben gesignaleerd. Aangezien niet alle gevallen van kindermishandeling gesignaleerd worden geldt 3 procent als ondergrens.

Bovenstaande gegevens zijn afkomstig van de derde Nationale prevalentiestudie mishandeling. Vergeleken met de eerdere metingen in 2005 en 2010 zijn er geen significante verschillen in het aantal kinderen die met één of meerdere vormen van kindermishandeling te maken hebben.

Uit de cijfers blijkt dat 96 procent van de kinderen is mishandeld door de biologische ouder. In alle jaren betreft het in de meerderheid van de gevallen emotionele verwaarlozing gevolgd door fysieke verwaarlozing. Seksueel misbruik wordt het minst gemeld. Bij 29 procent van de kinderen die mishandeling hebben meegemaakt was er sprake van meer dan één vorm van mishandeling.

Meldcode

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is een stappenplan waarin staat hoe bijvoorbeeld een huisarts, kinderopvangmedewerker, leerkracht of hulpverlener moet omgaan met het signaleren en melden van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

Doel

Het doel van dit protocol is om te beschrijven hoe wij de meldcode op school hanteren. Wat zijn de afspraken binnen onze school rondom het hanteren van de Meldcode? Wat is de taakverdeling? Hoe leggen we ons handelen vast?

2 KADER

Wettelijk kader

Sinds 2013 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Deze wet bepaalt dat organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren in o.a. de sector onderwijs een meldcode moeten hebben én het gebruik ervan moeten bevorderen.

Vanaf januari 2019 is de Meldcode verbeterd en aangescherpt. Scholen kunnen Veilig Thuis om collegiaal advies vragen of bij hen een melding doen. De school hanteert een afwegingskader en doet een melding bij Veilig Thuis als er sprake is van acute of structurele onveiligheid of wanneer het kind zelf aangeeft slachtoffer te zijn. Dit doen zij ook als er al hulp in het gezin is. Het doel van de aanscherping is dat slachtoffers eerder en beter in beeld komen én blijven bij Veilig Thuis.

Bestuur

Het bestuur heeft een algemeen Protocol Huiselijk geweld en Kindermishandeling opgesteld voor de scholen binnen Openbaar Onderwijs Groningen. Hierin staat beschreven hoe het bestuur de randvoorwaarden rondom het werken met de meldcode op de scholen waarborgt. Dit protocol is voor personeel van OOG te vinden op:

<https://mijn.openbaaronderwijsgroningen.nl/o2g2/onderwijs/Protocollen/index.html>

Voor leerkrachten geldt de professionele norm alert te zijn op signalen van kindermishandeling en daar iets mee te doen.

3 Taakverdeling

Voor een goede implementatie van de meldcode is het van belang dat deze door iedereen die werkzaam is binnen onze school wordt onderschreven. Dit betekent dat duidelijk moet zijn wie welke verantwoordelijkheid neemt en draagt.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Obs de Ploeg er zorg voor dat:

De directie

- de meldcode opneemt in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld aanstelt;
- de deskundigheidsbevordering opneemt in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbiedt aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode;
- de meldcode laat aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode laat aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueert en zo nodig acties in gang zet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geeft aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maakt over de wijze waarop de medewerkers ondersteund worden als zij door ouders worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- eindverantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van de meldcode.

De aandachtsfunctionaris (AF)

- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling en huiselijk geweld;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling en huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen van de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (wie doet wat wanneer);
- de leerkracht kan ondersteunen bij oudergesprekken;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding.

- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

De leerkracht

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling;
- overlegt met de AF bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de AF, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de AF;
- verslaglegging in het leerlingjournaal op het daarvoor ontworpen formulier (zie bijlage II)

Waar is de school niet verantwoordelijk voor?

Er kan niet van de school worden verwacht dat zij alle taken omtrent kindermishandeling op zich neemt. De professionals in de school zijn niet verantwoordelijk voor het vaststellen van kindermishandeling, dit doet Veilig Thuis. De school observeert, bespreekt en geeft vermoedens van kindermishandeling door. Professionele hulp aan ouders en leerlingen wordt door externe partijen geboden.

4 MELDCODE

De AF monitort en kan bij alle stappen adviseren, begeleiden en ondersteunen.

STAP 1: In kaart brengen van signalen

Er is een vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

- de leerkracht of ander lid van het team bespreekt de signalen met de AF.
- Indien het niet de leerkracht is maar een ander lid van het team dan wordt de leerkracht door de AF ingelicht.
- Indien er wordt gemeld door iemand buiten het team wordt het signaal genoteerd in het leerlingjournaal en wordt degene die meldt gewezen op de eigen verantwoordelijkheid m.b.t. het melden van signalen bij Veilig Thuis.
- de leerkracht observeert de leerling middels het signaleringsinstrument (bijlage 1).
- de leerkracht legt de signalen vast op het daarvoor bestemde document, formulier MELDCODE (bijlage 2) en slaat dit document op in het digitale leerlingdossier.
- de leerkracht beschrijft de signalen zo feitelijk mogelijk.
- de leerkracht bespreekt de signalen met de ouders/verzorgers van het kind.
- de leerkracht maakt een kort verslag van het gesprek op het formulier MELDCODE (bijlage 2).

Als het kind zelf vertelt dat er sprake is van kindermishandeling en/of huiselijk geweld wordt er **altijd** direct gemeld bij Veilig Thuis. De leerkracht informeert AF, AF meldt.

STAP 2: consultatie	<p style="text-align: center;">Centrum Seksueel Geweld</p> <p style="text-align: center;">0800-0188</p> <p style="text-align: center;">Indien er sprake is van een recent seksueel misdrijf</p>	collegiale
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De AF nodig met Veilig Thuis. Veilig Thuis kan adviseren ten aanzien van de interpretatie van de signalen en ten aanzien van het voeren van gesprekken met de ouders/verzorgers en het kind. ➤ De AF legt het advies vast op het formulier MELDCODE, hierbij wordt de naam van de veilig Thuis medewerker genoteerd. 		neemt zo contact op
STAP 3: de	<p style="text-align: center;">Veilig Thuis</p> <p style="text-align: center;">0800-2000</p> <p style="text-align: center;">(gratis en 24/7 bereikbaar)</p>	gesprek met

ouders/verzorgers

Leerkracht en AF gaan in gesprek met ouders (tips: bijlage 3).

Het is van groot belang om het gesprek te voeren omdat je de (vertrouwens) relatie met ouders/verzorgers wilt behouden. Mogelijke redenen om het gesprek niet te voeren hebben te maken met de veiligheid van jezelf, het kind of anderen.

- Leerkracht en AF bereiden het gesprek voor.
- Opbouw gesprek:
  - Leg uit wat het **doel** is van het gesprek.
  - Beschrijf wat je hebt **geobserveerd**.
  - Vraag de ouders/verzorgers om een **reactie**.
  - **Vat** het gesprek **samen** om zeker te zijn dat je ouders/verzorgers hebt begrepen.
- De AF legt het gesprek en afspraken vast op het formulier MELDCODE.
- Er wordt op korte termijn een vervolgspraak met ouders gemaakt.

STAP 4: weging van de signalen aan de hand van het afwegingskader

Afwegen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Nogmaals: altijd direct melden bij Veilig Thuis als het kind zelf vertelt dat er sprake is van kindermishandeling en/of huiselijk geweld! De leerkracht informeert AF, AF meldt. (AF afwezig, leerkracht meldt en informeert AF)

Gebruik hierbij de volgende gegevens:

- De signalen die je in kaart hebt gebracht (stap 1).
- Het advies dat is ingewonnen bij o.a. de AF, WIJ team, Veilig Thuis (stap 2).
- Het gesprek dat is gevoerd met ouders/verzorgers (stap 3)
- Het gesprek dat is gevoerd met het kind of de observaties (stap 3).

1 Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de meldcode doorlopen en

A. op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dit vastleggen in MELDCODE formulier en sluiten.

B. ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte. Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1t/m 4 van de meldcode schatten wij als school (aandachtsfunctionaris en bevoegd gezag) / leerplicht in dat

5. Resultaat

stap

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

dat
de

A. Nee > melden bij Veilig Thuis

B. JA > hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid voor alle betrokkenen.

casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

➤ Vanaf 4B geldt voor het onderwijs vanaf daar

ketenpartners, waaronder in ieder geval het WIJ team, aan zet is.

- De AF legt de afweging vast op het formulier MELDCODE.

STAP 5: beslissen aan de hand van het afwegingskader

In deze stap beslist de AF samen met Veilig Thuis of er gemeld moet worden.

- De melding wordt vooraf besproken met de ouders/verzorgers door de AF en de leerkracht. Het gesprek heeft de volgende opzet:
  - Leg uit waarom er gemeld gaat worden.
  - Vraag de betrokkene uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
  - Wanneer ouders bezwaar maken, overleg dan op welke wijze de school tegemoet kan komen aan dit bezwaar en leg dit schriftelijk vast. Is het niet mogelijk om aan het bezwaar tegemoet te komen weeg het bezwaar dan af tegen de noodzaak om de leerling en/of het gezin te beschermen tegen mishandeling en/of huiselijk geweld.
  - Doe een melding indien de bescherming van de leerling en/of het gezin de doorslag moet geven.
- Het gesprek wordt vastgelegd door de AF op het formulier MELDCODE.

- Wanneer er na enige tijd onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen.

5 Zorgstructuur en de meldcode

In het onderstaande schema wordt duidelijk gemaakt hoe de meldcode past en wordt toegepast in onze bestaande zorgstructuur.

6 Sociale kaart

Organisatie: Telefoonnummer:	Politie alarmnummer (bij noodsituaties) 112
Organisatie: Contactpersoon: Adres: Telefoonnummer:	Wijkpost politie Basisteam Zuid, accent Jeugd en Huiselijk Geweld Danielle Laanstra/ Rolanda Pot Politiebureau Diamantlaan, Diamantlaan 168 0900-8844
Organisatie: Telefoonnummer: Website:	Veilig Thuis 0800-2000 (24/7 bereikbaar)) www.veiligthuisgroningen.nl
Organisatie: Telefoonnummer:	Centrum Seksueel Geweld (bij recent seksueel geweld) 0800-0188
Organisatie: Telefoonnummer: E-mailadres:	Regiopolitie Groningen, afdeling Zeden (088) 1671601, buiten kantooruren via meldkamer (0900) 8844 zedes@groningen.politie.nl
Organisatie: Naam medewerker: Telefoonnummer: E-mailadres:	GGD jeugdarts Carmen Vermulst 0615600158 carmen.vermulst@ggd.groningen.nl
Organisatie: Naam medewerker: Telefoonnummer: E-mailadres:	Gemeente Groningen afdeling leerplicht Nienke Peterson 050 367 6302 / 06 460 768 95 nienke.peterson@groningen.nl
Organisatie: Contactpersoon: Adres: Telefoonnummer: E-mailadres: Website:	WIJ team Ineke Treurniet of Inge Postma De Verbetering 3, 9744 DZ Groningen 06-54352995 of 050 367 45 66 (algemeen nummer WIJ team) ineke.treurniet@ggd.groningen.nl https://wij.groningen.nl/wij-in-de-wijk/wij-hoogkerk
Organisatie: Website:	GGD https://ggd.groningen.nl/kind-en-opvoeding/kindermishandeling/
Organisatie: Telefoonnummer:	Crisisdienst Jeugdbescherming Noord 050-5239200
Organisatie: Contactpersoon: Adres: Telefoonnummer: Website:	Doktersdienst Groningen (als de eigen huisarts niet bereikbaar is) - Van Swietenlaan 2b, 9728 NZ Groningen 0900 9229 https://www.doktersdienstgroningen.nl/

7 Verslaglegging en privacy

Verslaglegging

De verslaglegging van alle stappen binnen de meldcode wordt vastgelegd op het formulier Meldcode dat daartoe geüpload wordt in het digitale leerlingdossier van de betreffende leerling.

Privacy

Handelen volgens de stappen van de meldcode vraagt zorgvuldigheid en transparantie richting ouders. Toch komt het voor dat ouders, ondanks open en eerlijke gespreksvoering, zich niet in de zorgen herkennen of de zorgen van de school niet delen. Zij geven geen toestemming om informatie te delen of een melding te doen bij Veilig Thuis. Het meldrecht van de Wet Meldcode gaat dan altijd vóór de AVG. Dat betekent dat ook zonder instemming van ouders gemeld kan worden.

8 Deskundigheidsbevordering

De aandachtsfunctionaris houdt haar kennis actueel door o.a. het volgende:

- Deelname aan de netwerkbijeenkomsten voor aandachtsfunctionarissen, georganiseerd door de GGD. Een onderdeel daarvan is intervisie.
- Bijhouden van relevante publicaties, bijvoorbeeld van Augeo (www.augeo.nl)
- Bezoeken van andere informatieve bijeenkomsten, trainingen gericht op bijvoorbeeld specifieke vormen van kindermishandeling.

Deskundigheidsbevordering van het team vindt plaats door:

- Minimaal 1x per jaar een teambijeenkomst waarvan de inhoud kan variëren.
- Het delen met het team van relevante publicaties door de overheid of andere instanties/organisaties.
- Bespreken van een (anonieme) casus in de bouwvergadering, 1x per jaar tijdens intervisie, onder begeleiding van AF.
- Vraagbaakfunctie AF.

Tijdens de Week voor de Kindermishandeling zijn er activiteiten gericht op de verschillende doelgroepen:

- Informatie richting het team.
- Informatie – publiekscampagne overheid en/of GGD Groningen richting ouders/professionals.
- Informatie richting leerlingen – in de groepen 7 vindt er een project plaats dat is ontwikkeld door het WIJ team.

BIJLAGE I

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage II

Meldcode, verslaglegging

Betreft:

naam	geb. datum	groep	Leerkracht	Gezinssamenstelling	datum

Stap 1:

Ik maak me zorgen. Er kan sprake zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Ik heb het volgende gezien/gehoord:

datum:

-
-
-

Stap 2:

Ik overleg met de aandachtsfunctionaris (IB) We vragen andere betrokken leerkrachten (i.v.m. broers/zussen). We overleggen eventueel met *Veilig Thuis* (0900-1231230)

Korte omschrijving overwegingen:

--

Stap 3:

We gaan in gesprek met de ouders/verzorgers.

GESPREKSFORMULIER	
datum	
deelnemers gesprek	
doel	
verslag	
afspraken	

Stap 4:

Leerkracht en aandachtsfunctionaris wegen de aard en ernst van de situatie. Hoe groot is de kans op kindermishandeling? (Gebruik: afwegingskader) Aandachtsfunctionaris overlegt met *Veilig Thuis*.

Korte verantwoording afweging:

datum:

--

Stap 5:

Ouders zijn bereid hulp te zoeken/accepteren òf aandachtsfunctionaris maakt melding.
(zie formulier aanmelding AMK)

Korte beschrijving gang van zaken:

datum:

Bijlage III

Kindermishandeling

Aandachtspunten in het gesprek

Contact en complimenten

Voorwaarde voor partnerschap in een gesprek is dat het contact goed is en ouders zich gerespecteerd voelen. Complimenten helpen daarbij. Er zijn altijd complimenten te geven! Benoem zowel het gedrag als het (positieve) effect van dat gedrag. Dat helpt een ouder het verband te gaan zien tussen wat hij doet en wat er vervolgens gebeurt of hoe de ander daarop reageert. Dit maakt het compliment krachtiger en maakt de kans groter dat de ouder het goede gedrag vaker laat zien.

'Wat goed dat u gekomen bent, ondanks alle drukte!' 'Wat goed dat u probeert leuke dingen te doen met uw zoon, ook al is hij zo moeilijk (gedrag). Daardoor heeft u ook de kans om samen te lachen en te ontspannen (effect).' *'Ik zie dat u heel erg uw best doet om goed voor uw kinderen te zorgen, ondanks alle andere problemen.'*

Introductie

Ook al zijn zorgen de aanleiding voor het gesprek, als we daar vanaf het begin op focussen verliezen we misschien partnerschap. Een bredere insteek is beter:

'Ik wil het graag met jullie hebben over wat de zorgen zijn, van mij en van u, over uw kind. Maar ik wil ook heel graag van u horen wat er allemaal goed gaat. En ik wil het graag hebben over wat er moet gebeuren om de zorgen af te laten nemen, en wat uw ideeën daarover zijn.'

Je kan ook ouders uitnodigen om aan te geven wat hun verwachtingen zijn:

'Wat dacht u toen ik opbelde om een afspraak te maken?', 'Wat denkt u dat ik met u zou willen bespreken?', 'Wat is uw doel met dit gesprek?', 'Wat zou u willen dat het resultaat is van dit gesprek?'

Leg aan kinderen uit dat je veel vragen gaat stellen. Vertel ze dat ze het mogen zeggen als ze graag een pauze willen wanneer het ze te veel wordt.

Wat gaat goed en wat zijn de zorgen?

In het gesprek is het handig om aan beide zaken evenveel aandacht te besteden. Meestal is beginnen met goede dingen prettig voor ouders. Je kan 'heen en weer' gaan tussen beide. Het gaat er vooral om dat ouders uitgenodigd worden om te vertellen. Als ouders graag

direct willen praten over hun zorgen, dan volg je ze, als ze direct willen weten wat jouw zorgen zijn, dan benoem je die.

Vragen die je kan stellen:

'Ik ken u wel een beetje, maar ik weet natuurlijk niet precies hoe het gaat bij u thuis. Wilt u daar wat over vertellen? Waar bent u trots op bij uw zoon? Wat kan hij goed?' 'Wat vind u leuk om samen met hem te doen?' 'Als het thuis gewoon gezellig is, wat gebeurt er dan? Hoe ziet dat eruit, als ik door de ramen naar binnen zou kijken, wat zou ik dan zien?'

'Wat was de laatste keer dat u als ouders ruzie kreeg? Wanneer was dat? Op welk moment van de dag? Wat gebeurde er precies? Waar waren de kinderen op dat moment? Wat deden de kinderen? Komen deze ruzies vaak voor? Wat was de allereerste ruzie die u ooit gehad hebben. Wat gebeurde er toen? Als ik aan uw kind zou vragen hoe die zich voelde, toen u zo'n ruzie hadden, wat zou hij dan zeggen?'

Vraag door: 'Waar bent u nog meer tevreden over?' 'Zijn er nog andere dingen waar u zich zorgen over maken in verband met uw kind? En blijven vragen naar details.'

Als je merkt dat ouders het gesprek heel spannend vinden en daardoor misschien niet goed kunnen luisteren, dan kan je dat benoemen:

'Ik merk dat u het heel spannend vindt. Zal ik dan maar meteen vertellen wat ik graag met u wil bespreken?' Of: 'Ik merk dat u het heel spannend vindt. Misschien bent u bang dat ik u slechte ouders vindt of zo? Klopt dat? (check). Dat is helemaal niet zo, hoor. Ik wil alleen graag met u praten over wat u goed vindt gaan met uw kind. En ook of er dingen zijn waar u zich misschien zorgen om maakt. Dan kan ik u ook vertellen wat ik zie bij uw kind aan hele goede dingen. Maar ook dingen waar ik me zorgen over maak. Misschien zijn dat wel dezelfde dingen als waar u zich zorgen om maakt. Is dat goed?'

Je zorgen benoemen

Benoem je zorgen zo concreet mogelijk: benoem feitelijk en zonder te oordelen wat je hebt gezien of gehoord.

Niet: 'Ik denk dat uw kind geslagen wordt' (oordeel).

Maar: 'Ik zag bij het omkleden voor de gymles twee blauwe plekken op de rug van uw kind. Toen ik vroeg hoe dat kwam zei hij dat het thuis gebeurd was. Meer wilde hij niet vertellen. Heeft u die blauwe plekken ook gezien? Heeft u enig idee hoe dat gekomen is?'

Niet: 'Ik vind uw kind er zo verdrietig bijlopen' (oordeel).

Maar: 'Ik zie dat uw dochter op school in de pauzes meestal alleen is. Vroeger speelde ze met ..., maar dat doet ze nu niet meer. In de klas is ze de laatste maand stiller dan normaal. Ze let niet zo goed op, als ik haar iets vraag heeft ze het soms niet gehoord. Na school gaat ze meestal direct naar huis, terwijl ze eerder ook wel eens ging spelen met een vriendinnetje. Heeft u een idee waar dit door komt? Hoe is ze thuis? Kan het zijn dat ze ergens verdrietig over is of zich zorgen maakt?'

Vraag naar uitzonderingen

Ga op zoek naar de keren dat het wel goed gaat. Daarin ligt de sleutel voor de verandering.

'Is het wel eens gebeurd dat u heel boos werd op uw kind maar niet ging slaan?' Hoe is dat gelukt? Wat was er toen anders?'

Hulpbronnen en netwerk

Hulpverleners zijn niet altijd aanwezig om gezinnen te helpen. Hulp inzetten is daarom ook niet hetzelfde als veiligheid garanderen. Om de veiligheid in een gezin te vergroten hebben we familie, buren en vrienden nodig. Daarom is het belangrijk om te vragen welke mensen belangrijk zijn voor het gezin.

'Als u een groot probleem heeft, wie vraagt u dan om u te helpen?', 'Wie weet er goed hoe het bij u thuis gaat?', 'Zou die u ook willen helpen?', 'Welke personen zijn belangrijk voor uw kind?', 'Als ik uw beste vriendin zou vragen waar zij zich zorgen over maakt, wat zou zij dan zeggen?'

Doelen

Vraag ouders en kind wat ze zouden willen veranderen, wat zij belangrijk vinden dat er anders gaat in hun gezin.

'Wat zou u willen veranderen? Wat zou dat betekenen voor uw kind? Wordt het daardoor veiliger? Waar blijkt dat uit? Als ik aan uw kind zou vragen wat het het liefst zou willen veranderen, wat zou die dan zeggen? Wat zou een eerste stapje kunnen zijn? Wat kan u helpen om die eerste stap te zetten? Wie kan u daarbij helpen? Hoe zou ik hierbij kunnen helpen?'

Schaalvragen

Schaalvragen kunnen in heel veel situaties gebruikt worden. Ze helpen om duidelijk te krijgen wat iedereen vindt van de situatie en wat er moet gebeuren om het beter te krijgen.

Bijvoorbeeld een schaalvraag veiligheid: Op een schaal van 1 tot 10 waarbij 1 = extreem onveilig, kind moet direct uit huis en 10 = veilig, zaak kan gesloten worden) welk cijfer geef je nu de veiligheid thuis? Wat maakt voor jou dat het zo veilig of onveilig is? Wat is er al aan veiligheid? Wat is er nodig om een punt hoger te scoren?

Als vader een 7 scoort en moeder een 5, en jij een 4, wat zegt dat dan? Dan moeten we in gesprek. Je zou aan alle gesprekspartners kunnen vragen: Wat maakt dat jij de (on)veiligheid een ... geeft? Wat vind je dat er goed gaat? Waar maak je je zorgen om?

Maar je kan schaalvragen ook gebruiken om het vertrouwen in een oplossing te meten, om de kwaliteit van de samenwerking te scoren etc.

Weerstand en ontkenning

Het kan voorkomen dat ouders de zorgen niet herkennen of ontkennen. Het kan een vergissing zijn. Of een incident. Of er is een goede alternatieve verklaring. Of ouders zien het probleem niet en voelen zich er niet verantwoordelijk voor.

Een paar overwegingen hierbij:

- het kan altijd dat ouders gelijk hebben en dat er een logische verklaring is voor de dingen waar jij je zorgen om maakt. Houd daar oog voor. Check wel of die verklaring klopt met de zorgen.
- Een incident komt echter zelden alleen voor. Achter elk bij de politie gemeld incident van huiselijk geweld zitten meerdere incidenten die niet gemeld zijn.

Als ouders al vroeg in het gesprek afhoudend zijn ten aanzien van de zorgen die je hebt, beweeg mee en ga in gesprek over de dingen die goed gaan.

'Ik hoor dat u eigenlijk vindt dat het goed gaat thuis, dat er geen problemen zijn. Dat is goed om te horen. Nou ken ik u niet zo goed en kom ik niet (zo vaak) bij u thuis. Wilt u mij iets meer vertellen hoe het thuis gaat? Wat vindt u leuk aan jullie kind?'

Geef complimenten en bevestig de goede kanten van hun ouderschap. Benoem zowel het gedrag als het (positieve) effect van dat gedrag. Dat helpt een ouder het verband te gaan zien tussen wat hij doet en wat er vervolgens gebeurt of hoe de ander daarop reageert. Dit maakt het compliment krachtiger en maakt de kans groter dat de ouder het goede gedrag vaker laat zien.

Kies vervolgens een goed moment om te switchen naar de zorgen.

'In elk gezin gaat de opvoeding wel eens moeilijk. Dat je als ouders even niet weet wat je moet doen. Of dat een kind het bloed onder je nagel vandaan haalt. Gebeurt dat bij jullie ook wel eens? Wat is er dan aan de hand? Wat doet je kind? En wat doen jullie dan?'

Als de ontkenning ook verderop in het gesprek een rol blijft spelen dan kunnen de volgende vragen misschien helpen:

'Kan je je voorstellen dat ik me wel zorgen maak?', 'Stel dat ik toch gelijk heb en het gaat niet goed met je kind. Wat zouden we dan samen kunnen doen voor hem/haar?' 'Heeft iemand anders wel eens tegen jullie gezegd dat hij zich zorgen maakte?', 'Wat maakt dat het een probleem voor hem/haar is?', 'Kan dit ook een probleem voor jou zijn?', 'Wat zou jij kunnen doen zodat ik me geen zorgen meer hoeft te maken?', 'Wat denk je dat er gaat gebeuren als dit gesprek nu stopt en ik toch zorgen blijf houden? Wat kunnen we samen doen om toch met elkaar in gesprek te blijven?'

Afronding

Check ter afronding hoe ouders het gesprek hebben gevonden. Schaalvragen zijn hier heel geschikt voor. Bijvoorbeeld: 'Hoe tevreden ben je met dit gesprek?' (schaalvraag 0-10), 'Hoe goed hebben we samengewerkt in dit gesprek?', 'Hoeveel vertrouwen hebben jullie in onze samenwerking', 'Hoeveel vertrouwen hebben jullie dat het goed gaat komen met jullie kind?' 'Denken jullie dat het gaat lukken om te doen wat we afgesproken hebben?'

Bespreek:

- kind wel/niet spreken en toestemming van ouders daarvoor, terugkoppeling gesprek kind naar ouders e.d.
- wat gaan ouders doen (eventuele afspraken)
- wat ga jij doen: bijv. verslagje maken (afschrift voor gezin?!), intern bespreken in het kader van de Meldcode, beslissen wat je verder gaat doen, contact opnemen met ouders voor terugkoppeling/vervolg (en termijn).

De afronding van een gesprek met een kind loopt wat anders. Een kind kan niet verantwoordelijk gemaakt worden voor de oplossing. Leg het kind duidelijk uit wat je gaat doen met wat het verteld heeft.